Beste leerkracht,

Een schoolreis naar het Dolfinarium is niet alleen leuk, maar ook heel leerzaam. Om jullie goed voor te bereiden op het programma, ontvangen jullie hierbij alvast het 'Voorpret lespakket'. Hiermee leren jullie alvast meer over verschillende zeedieren, hoe zij leven en hoe iedereen een beschermer van de oceaan kan worden!

Instructies 'Voorpret Lespakket'

De les duurt in totaal zo'n 30 minuten en bestaat uit vier oefeningen (bestand 1: *Voorpret Lespakket – oefeningen*), die worden begeleid door de slides in de presentatie (bestand 2: *Voorpret Lespakket – presentatie*).

Verdeel de groep in kleinere groepen van zo'n 4 – 5 kinderen en geef aan elke groep een geprint pakketje met de vier antwoordvellen. Je kunt er ook voor kiezen om aan het begin van elke nieuwe oefening het antwoordenvel van die oefening uit te delen, om verwarring te voorkomen.

In de presentatie wordt steeds de oefening geïntroduceerd en vervolgens worden de antwoorden op de volgende slides besproken. In bestand 3 *Voorpret Lespakket – Toelichting per slide* staat per slide als suggestie uitgeschreven hoe die slide toegelicht kan worden. Neem dit bestand van tevoren even goed door en houd deze tijdens binnen handbereik, zodat je weet wat je bij elke slide kunt vertellen.

Het zijn simpele oefeningen, waarbij de kinderen binnen hun groepje goed moeten overleggen. Ze beantwoorden de vragen door steeds een gestippeld ovaaltje met één van de blauwe ovaaltjes te verbinden. Elk gestippeld ovaaltje hoeft maar met één blauw ovaaltje verbonden te worden. Elk blauw ovaaltje wordt wel meerdere keren gebruikt.

Oefening 2 ziet er qua lay-out iets anders uit. Hier worden de bovenste twee categorieën (leefgebied en voedsel) verbonden met de bovenste rij blauwe ovaaltjes, terwijl de onderste twee categorieën (voortbeweging en groepsleven) verbonden moeten worden met de onderste rij blauwe ovaaltjes.

Mochten jullie aan de hand van deze lesstof nog vragen hebben, neem dan contact met ons op via dennis.vink@dolfinarium.nl.

Heel veel plezier en tot snel in het Dolfinarium!

Met vriendelijke groet,

Het educatie team
Dolfinarium Harderwijk

Ronde 1: Zoogdier of vis?

Horen deze stellingen bij zoogdieren óf bij vissen? Verbind de stellingen met de juiste dierklasse.

Zijn warmbloedig. De lichaamstemperatuur is 37 graden Celsius, net als bij mensen.

Hebben kieuwen en ademen onder water.

Worden na een zwangerschap van de moeder levend geboren.

Drinken na de geboorte melk bij de moeder.

Hebben haar op hun huid

Moeten na de geboorte meestal meteen voor zichzelf zorgen.

Zoogdier

Vis

Hebben meestal schubben

Worden meestal uit een ei geboren

Zijn koudbloedig. De temperatuur van het lichaam is hetzelfde als van het water.

Hebben longen en ademen boven water.

Ronde 2: Verschillende zeezoogdieren

Horen deze stellingen bij de dolfijn, bruinvis, walrus óf Californische zeeleeuw?
Verbind de stellingen met de juiste diersoort.

Leefgebied

- Komt voor op de Noordpool
- Komt voor langs de kust van Californië
- Komt voor in alle zeeën, behalve de koude poolzeeën,
- Komt voor zeeën met een gematigde temperatuur (niet te warm, niet te koud).

Dolfijn | Bruinvis | Walrus | Californische zeeleeuw

Voedsel

- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Verzamelt schelpdieren, krabben, zeesterren en slakken op de zeebodem.
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.

Voortbeweging

- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin om zich voort te bewegen.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin om zich voort te bewegen.

Dolfijn | Bruinvis | Walrus | Californische zeeleeuw

Groepsleven

- Leeft in grote kuddes op de ijsschotsen.
- Leeft in grote, gemengde groepen, die vaak veranderen.
- Leeft in een harem, waarin een mannetje de baas is over de groep.
- Leeft alleen, of in kleine groepen.

Ronde 3: De zee in gevaar

Horen deze stellingen bij Plastic afval, Visserij, overbevissing óf klimaatverandering?
Verbind de stellingen met het juiste gevaar.

Hierdoor komen zeedieren vast te zitten in visnetten

Klimaat-verandering

Hierdoor blijft er niet genoeg voedsel over voor zeedieren

Dieren zien dit aan voor voedsel en kunnen erin stikken.

Hierdoor smelten de ijsschotsen op de Noordpool en kan de walrus niet meer uitrusten.

Zeedieren kunnen hierin vast komen te zitten.

Plastic afval

Hierdoor wordt het voor sommige vissoorten te warm om te overleven.

Visserij, overbevissing

Ronde 4: Wij kunnen helpen!

Horen deze verbeteringen bij Plastic afval, Visserij, overbevissing óf klimaatverandering?
Verbind de stellingen met het juiste gevaar.

Gebruik een herbruikbare drinkfles in plaats van steeds een nieuw waterflesje

Klimaat-verandering

Koop alleen vis als er nog genoeg van over zijn in de natuur.

Koop alleen vis die is gevangen op een manier die niet gevaarlijk is voor andere zeedieren.

Recycle je afval door het te sorteren: plastic bij plastic, glas bij glas, papier bij papier.

Eet minder vaak vis.

Neem een herbruikbare boodschappentas mee naar de winkel, in plaats van steeds een nieuw plastic tasje te kopen

Ga zuinig met energie om.

Eet zo min mogelijk vlees.

Plastic afval

Reis minder vaak met de auto of vliegtuig, maar meer met de fiets of lopend.

Visserij, overbevissing

Ronde 2: Verschillende zeezoogdieren

Horen deze stellingen bij de dolfijn, bruinvis, walrus óf Californische zeeleeuw?
Verbind de stellingen met de juiste diersoort.

Leefgebied

- Komt voor op de Noordpool
- Komt voor langs de kust van Californië
- Komt voor in alle zeeën, behalve de koude poolzeeën,
- Komt voor zeeën met een gematigde temperatuur (niet te warm, niet te koud).

Dolfijn | Bruinvis | Walrus | Californische zeeleeuw

Voedsel

- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Verzamelt schelpdieren, krabben, zeesterren en slakken op de zeebodem.
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.

Dolfijn | Bruinvis | Walrus | Californische zeeleeuw

Voortbeweging

- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin op zich voort te bewegen.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin op zich voort te bewegen.

Dolfijn | Bruinvis | Walrus | Californische zeeleeuw

Groepsleven

- Leeft in grote kuddes op de ijsschotsen.
- Leeft in grote, gemengde groepen, die vaak veranderen.
- Leeft in een harem, waarin een mannetje de baas is over de groep.
- Leeft alleen, of in kleine groepen.

Dolfijn | Bruinvis | Walrus | Californische zeeleeuw

Ronde 1: Zoogdier of vis?

Horen deze stellingen bij zoogdieren óf bij vissen? Verbind de stellingen met de juiste dierklassen.

Worden na een zwangerschap van de moeder levend geboren.

Zijn warmbloedig. De lichaamstemperatuur is 37 graden Celsius, net als bij mensen.

Hebben longen en ademen boven water.

Drinken na de geboorte melk bij de moeder.

Hebben kieuwen en ademen onder water.

Hebben haar op hun huid

Zoogdier

Vis

Moeten na de geboorte meestal meteen voor zichzelf zorgen.

Hebben meestal schubben

Zijn koudbloedig. De temperatuur van het lichaam is hetzelfde als van het water.

Worden meestal uit een ei geboren

Ronde 2: Verschillende zeezoogdieren

Horen deze stellingen bij de dolfijn, bruinvis, walus óf Californische zeeleeuw?
Verbind de stellingen met het juiste diersoort.

Leefgebied

Komt voor op de Noordpool

Komt voor langs de kust van Californië

Komt voor in alle zeeën, behalve de koude poolzeeën,

Komt voor zeeën met een gematigde temperatuur (niet te warm, niet te koud).

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Voedsel

Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.

Verzamelt schelpdieren, krabben, zeesterren en slakken op de zeebodem.

Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.

Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Voortbeweging

Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.

Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin op zich voort te bewegen.

Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.

Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin op zich voort te bewegen.

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Groepsleven

Leeft in grote kuddes op de ijsschotsen.

Leeft in grote, gemengde groepen, die vaak veranderen.

Leeft in een harem, waarin een mannetje de baas is over de groep.

Leeft alleen, of in kleine groepen.

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Ronde 2: Verschillende zeezoogdieren

Horen deze stellingen bij de dolfijn, bruinvis, walrus óf Californische zeeleeuw?
Verbind de stellingen met de juiste diersoort.

Leefgebied

- Komt voor op de Noordpool
- Komt voor langs de kust van Californië
- Komt voor in alle zeeën, behalve de koude poolzeeën,
- Komt voor zeeën met een gematigde temperatuur (niet te warm, niet te koud).

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Voedsel

- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Verzamelt schelpdieren, krabben, zeesterren en slakken op de zeebodem.
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Voortbeweging

- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin op zich voort te bewegen.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin op zich voort te bewegen.

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Groepsleven

- Leeft in grote kuddes op de ijsschotsen.
- Leeft in grote, gemengde groepen, die vaak veranderen.
- Leeft in een harem, waarin een mannetje de baas is over de groep.
- Leeft alleen, of in kleine groepen.

Dolfijn **Bruinvis** **Walrus** **Californische zeeleeuw**

Dolfinarium voorpret-lespakket

dolfinarium

Wat gaan we doen?

- 4 spelletjes
- Groepjes van 4 of 5, goed overleggen!
- Trek een streep om de juiste vakjes te verbinden

Ronde 1: zoogdier of vis?

- Verbind de juiste vakjes met elkaar

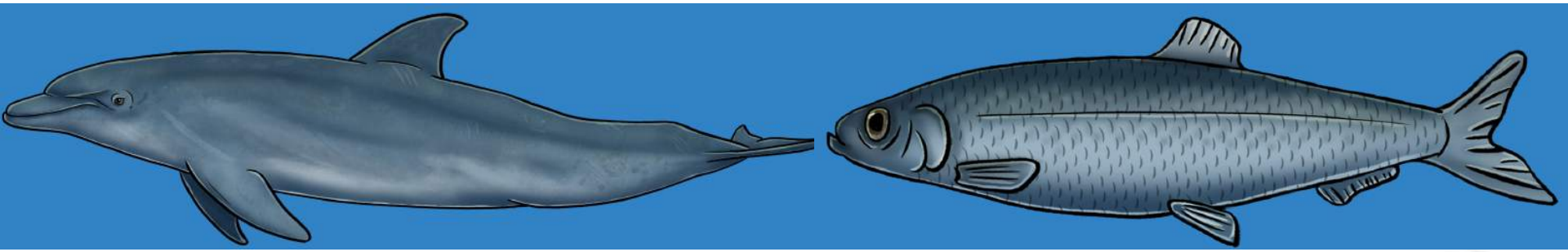

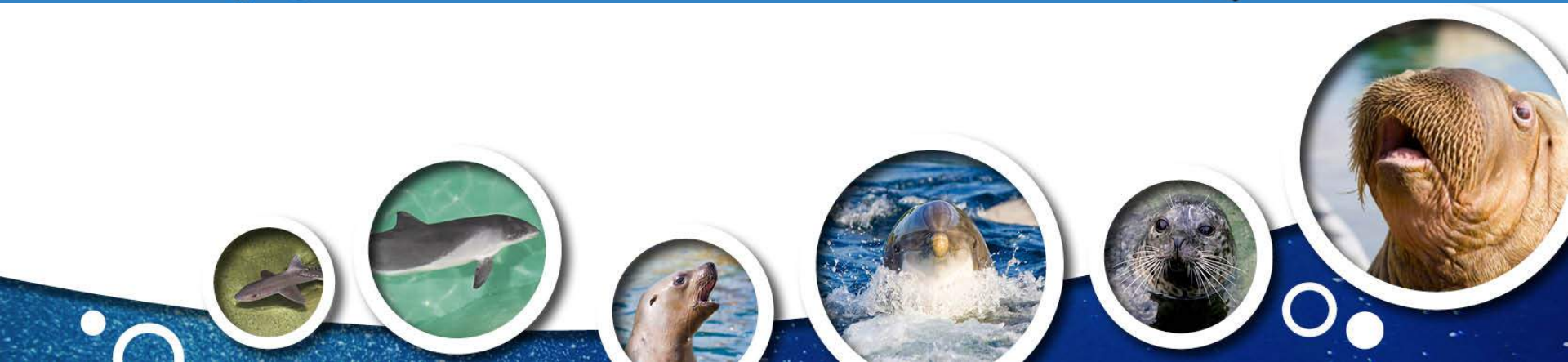

Ronde 1 antwoorden

Zoogdieren:

Levend geboren na een zwangerschap

Vissen: meestal eieren

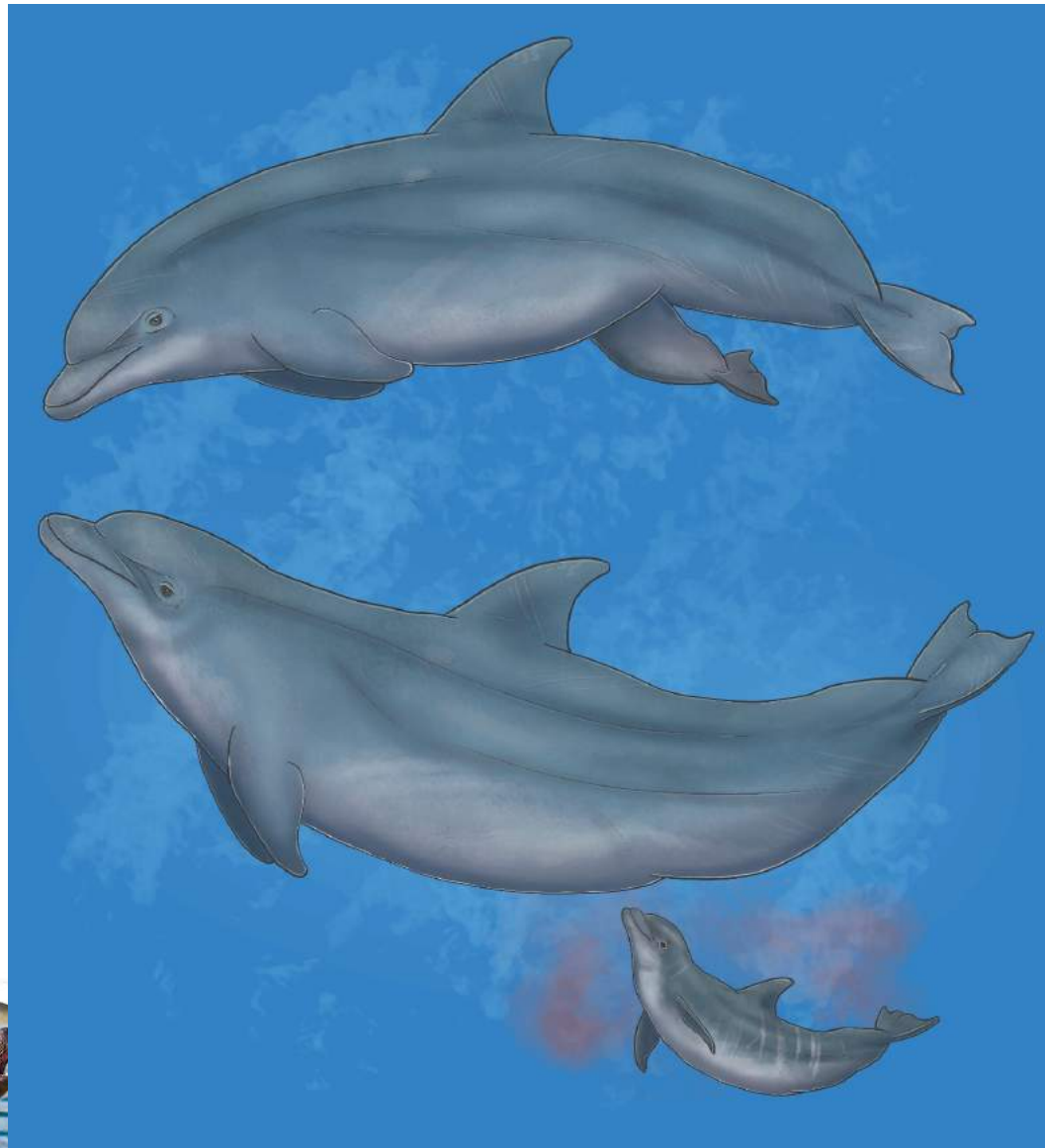

Ronde 1 antwoorden

- Zoogdieren hebben haar op de huid
- Vissen hebben meestal schubben

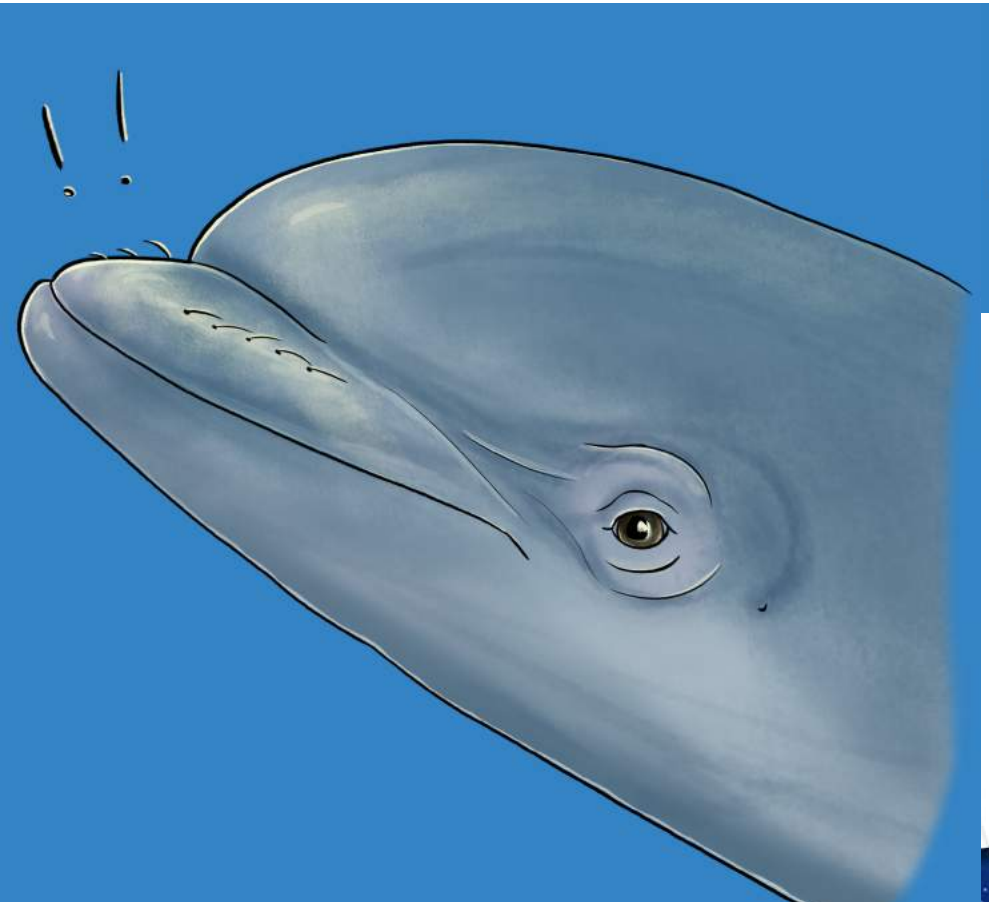

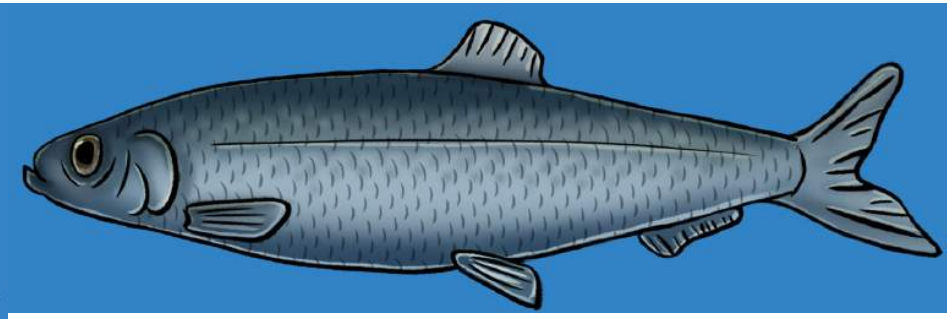

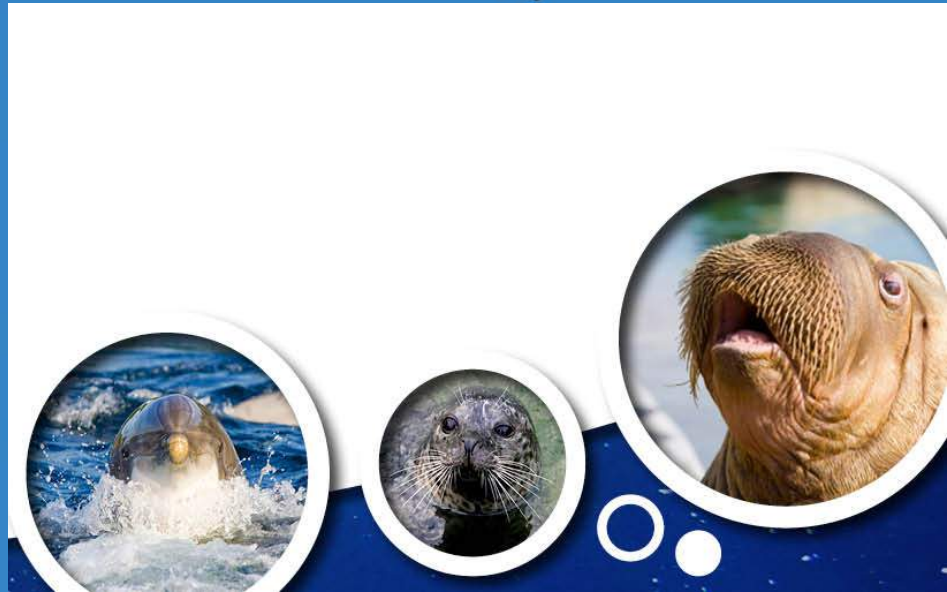

Ronde 1 antwoorden

- Zoogdieren zijn warmbloedig
- Vissen zijn koudbloedig: lichaam neemt temperatuur van het water aan

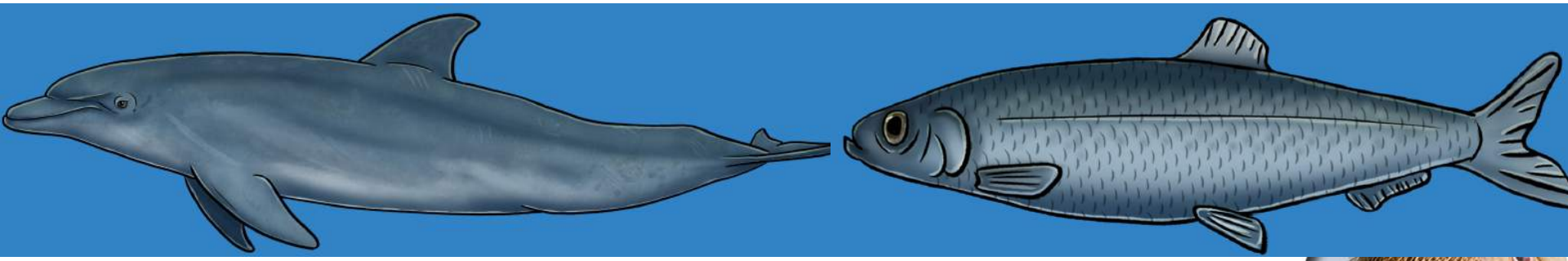

Ronde 1 antwoorden

- Zoogdieren ademen boven water met hun longen
- Vissen ademen onder water met hun kieuwen

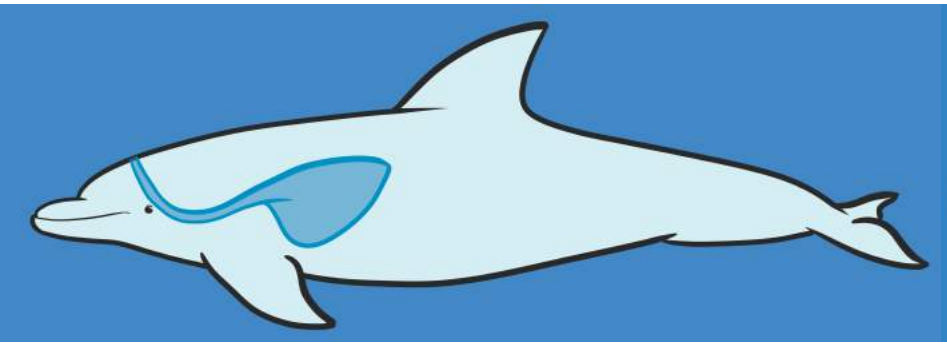

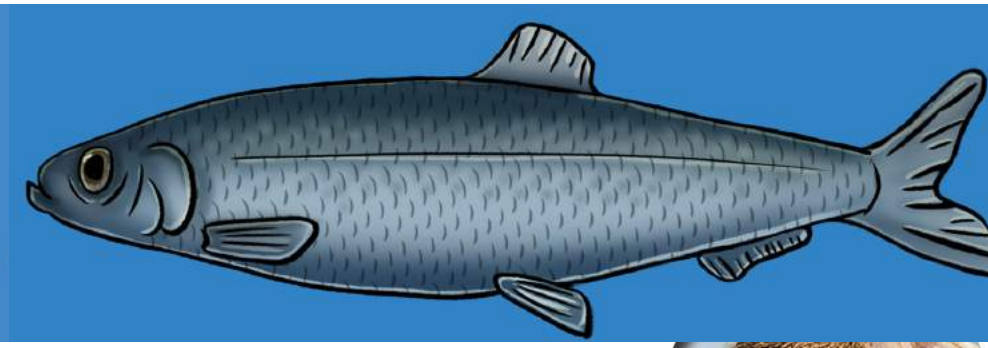

Ronde 1 antwoorden

- Zoogdieren drinken na de geboorte de melk van de moeder
- Vissen drinken geen melk en moeten na de geboorte meestal meteen voor zichzelf zorgen

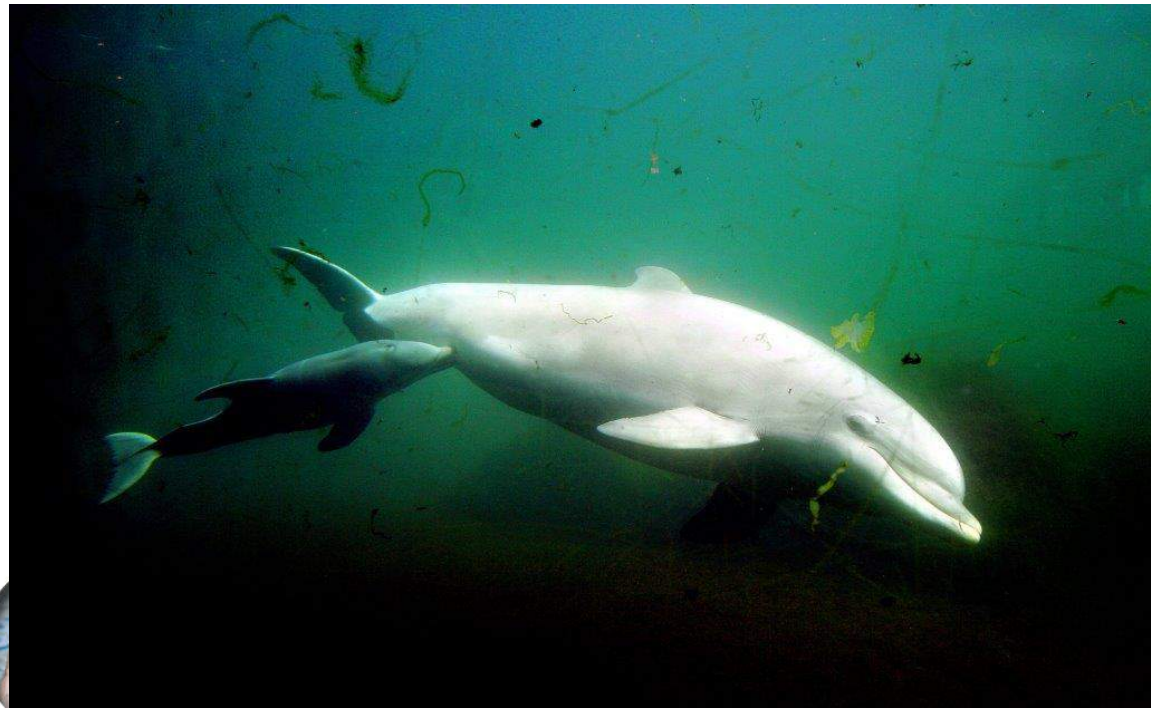

Ronde 2: verschillende zeezoogdieren

- Dolfijnen, bruinvissen, walrussen en Californische zeeleeuwen.

- Verschillen in leefgebied, voedsel, voortbeweging en groepsleven

Ronde 2 antwoorden

De dolfijn:

- Komt voor in alle zeeën, behalve de koude poolzeeën
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin om zich voort te bewegen.
- Leeft in grote, gemengde groepen, die vaak veranderen.

Ronde 2 antwoorden

De bruinvis:

- Komt voor zeeën met een gematigde temperatuur (niet te warm, niet te koud).
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin om zich voort te bewegen.
- Leeft alleen, of in kleine groepen.

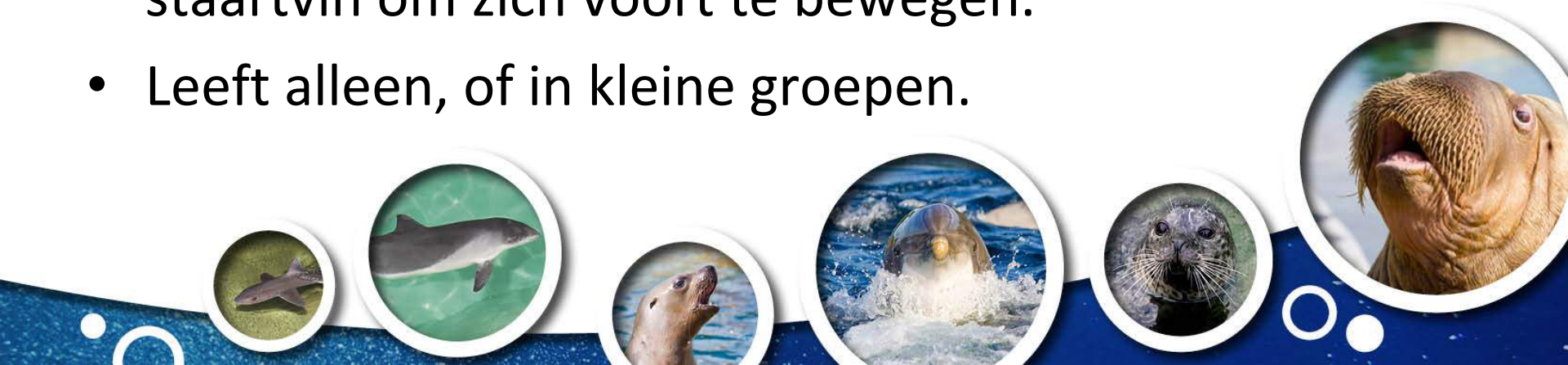

Ronde 2 antwoorden

De walrus:

- Komt voor op de Noordpool
- Verzamelt schelpdieren, krabben, zeesterren en slakken op de zeebodem.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft in grote kuddes op de ijsschotsen.

Ronde 2 antwoorden

De Californische zeeleeuw

- Komt voor langs de kust van Californië
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft in een harem, waarin een mannetje de baas is over de groep.

Ronde 3: de zee in gevaar

Problemen veroorzaakt door mensen:

- Plastic afval
- Klimaatverandering
- Visserij

Plastic afval

Klimaatverandering

Visserij

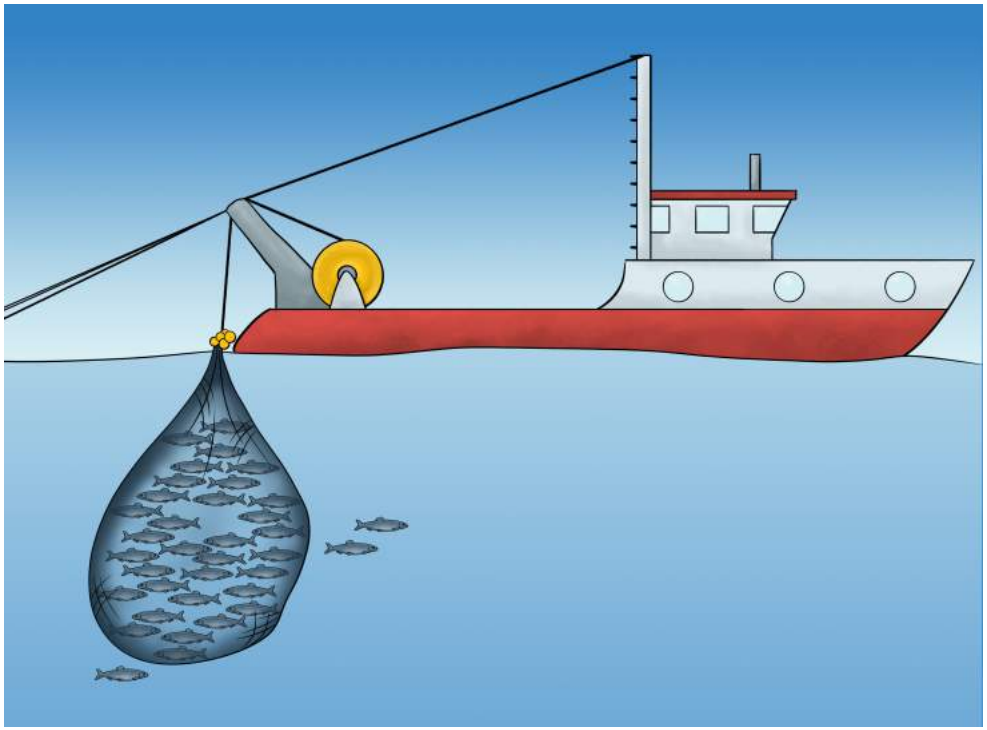

Ronde 3: de zee in gevaar

Hoe vormen **plastic afva**l, **klimaatverandering** en **de visserij** een bedreiging voor zeezoogdieren?

Ronde 3 antwoorden

Plastic afval

- De dieren zien dit aan voor voedsel en kunnen erin stikken

- Zeedieren kunnen hierin vast komen te zitten

Ronde 3 antwoorden

Klimaatverandering

- Hierdoor smelten de ijsschotsen op de Noordpool en kan de walrus niet meer uitrusten

- Hierdoor wordt het voor sommige vissoorten te warm om te overleven.

Ronde 3 antwoorden

Visserij

- Hierdoor blijft er niet genoeg voedsel over voor zeedieren
- Hierdoor komen zeedieren vast te zitten in visnetten

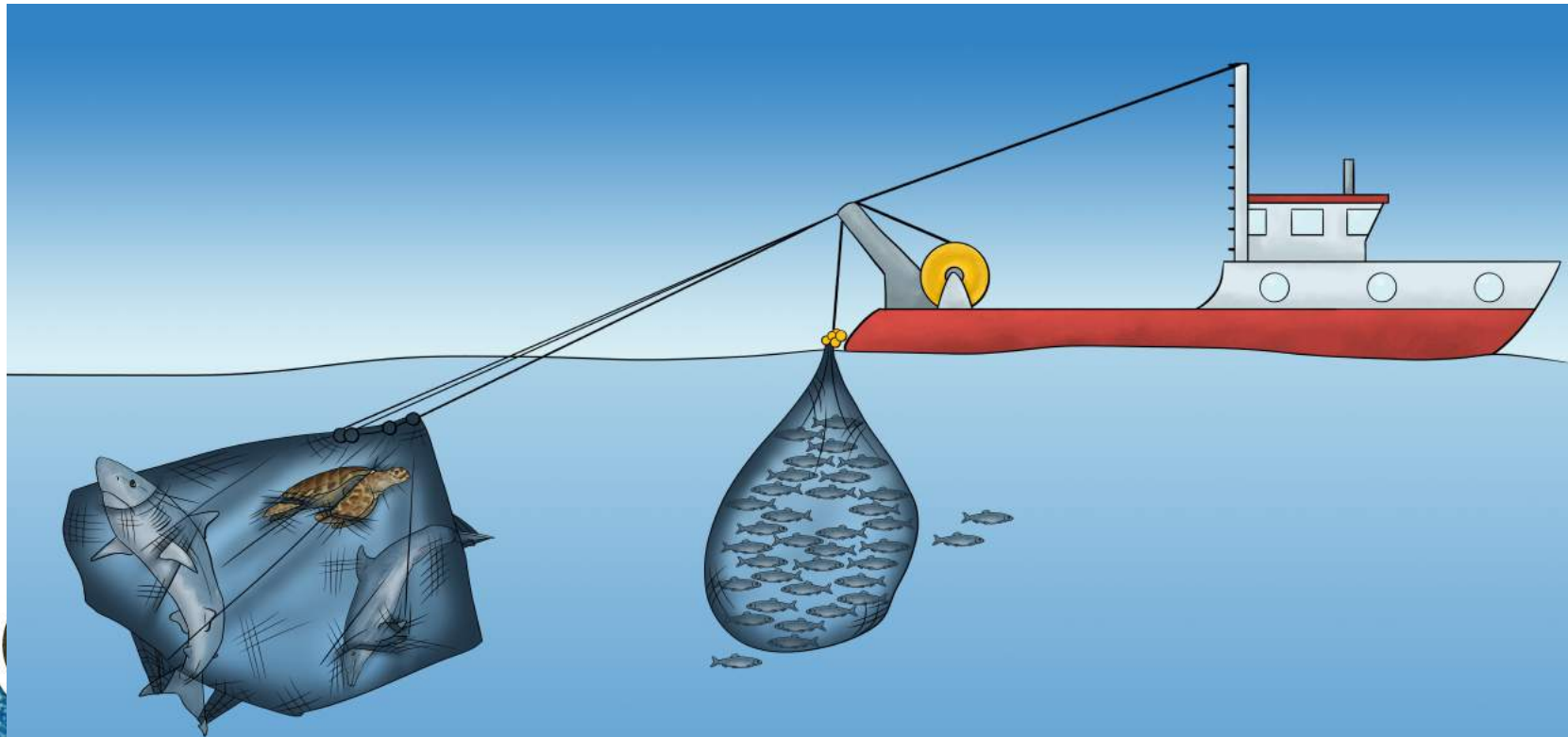

Ronde 4: Wij kunnen helpen!

- Wij kunnen de natuur beschermen!
- Minder plastic afval in de zee, genoeg vis, minder broeikasgassen.
- Maar hoe?

Ronde 4 antwoorden

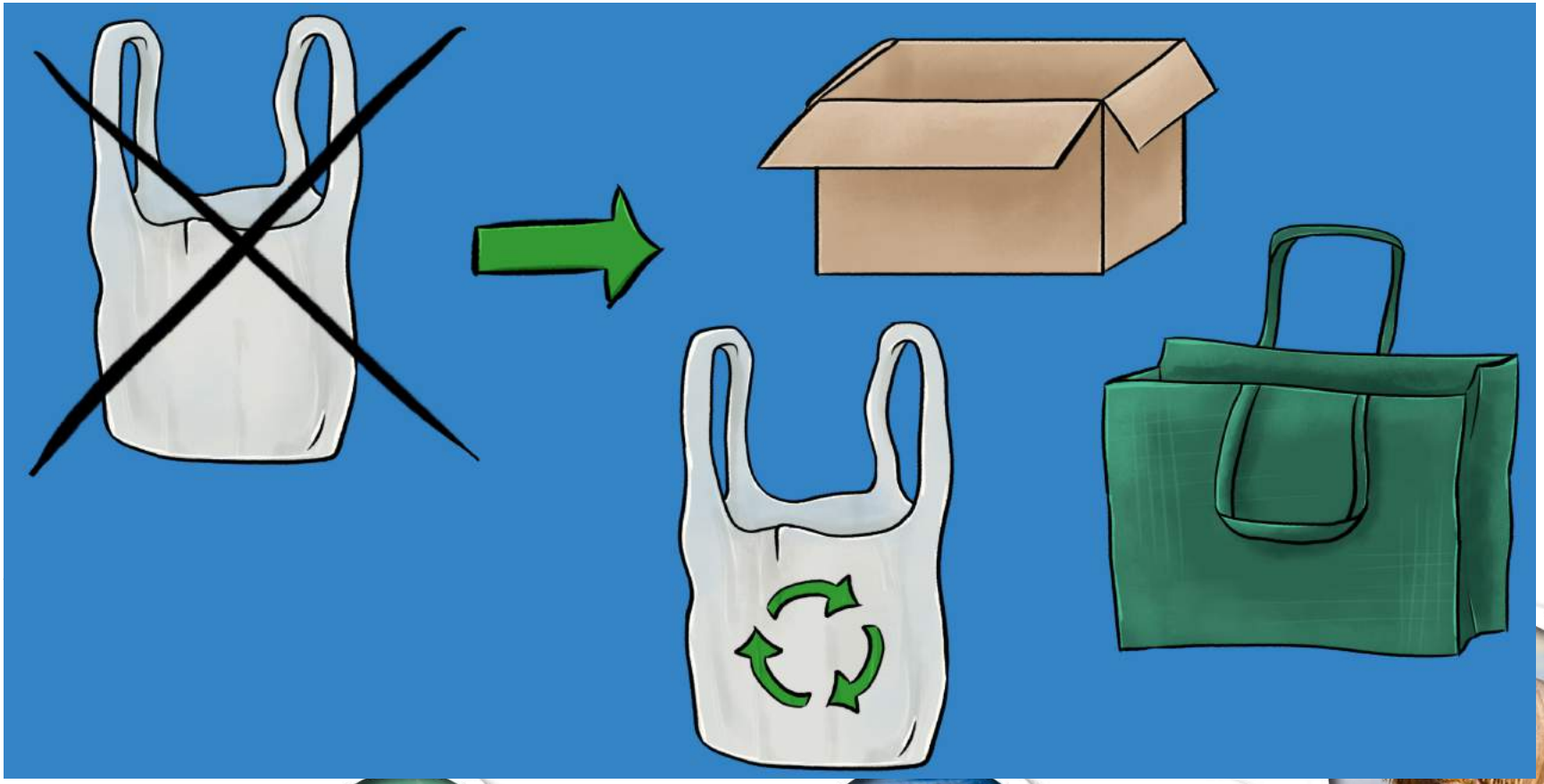

Ronde 4 antwoorden

Klimaatverandering

- Ga zuinig met energie om.
- Reis minder vaak met de auto of vliegtuig, maar meer met de fiets of lopend.
- Eet zo min mogelijk vlees.

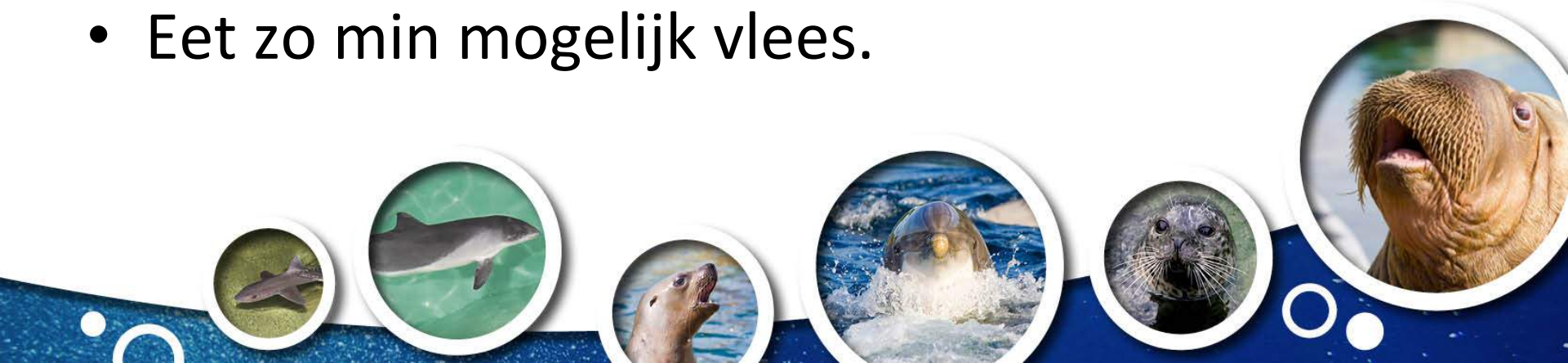

Ronde 4 antwoorden

Visserij

- Koop alleen vis als er nog genoeg van over zijn in de natuur.

- Koop alleen vis die is gevangen op een manier die niet gevaarlijk is voor andere zeedieren.

dagje dolfinarium
beleef de magie van dolfijnen

We zijn er klaar voor!

Voorpret lespakket – toelichting per slide

Dolfinarium Harderwijk

1.
Binnenkort gaan we naar het Dolfinarium. Daar zullen we kennismaken met verschillende soorten bijzondere dieren die in de zee leven. Om ons alvast een beetje voor te bereiden, gaan we vandaag alvast oefenen!

2.
We gaan 4 spelletjes doen, om te kijken wat jullie al weten over zeezoogdieren en hoe zij leven. We vormen groepjes van 4 of 5 kinderen. Overleg goed met elkaar!
Het is de bedoeling dat je steeds een streep trekt om de juiste vakjes met elkaar te verbinden.

3.
Er bestaan veel verschillende soorten dieren. Bijvoorbeeld insecten, reptielen, zoogdieren, vogels en vissen.

In het Dolfinarium leven verschillende zoogdieren, zoals dolfijnen, maar ook vissen. Zoogdieren die in de zee leven, noemen we zeezoogdieren. Omdat ze in de zee leven worden ze soms door de war gehaald met vissen. Toch zijn zoogdieren en vissen erg verschillend. Verbind de rondjes die bij zoogdieren horen met de zoogdieren, en de rondjes die bij de vissen horen met de vissen.

4.
Een babydolfijn wordt met de staart eerst geboren! Vissen worden meestal uit een ei geboren.

5.
Volwassen dolfijnen hebben dan misschien geen haar meer, de baby's hebben in de eerste dagen vaak nog een paar haartjes op de snuit! Vissen hebben geen haar, maar meestal schubben!

6.
Zoogdieren zijn warmbloedig. Hun lichaamstemperatuur is ongeveer gelijk aan die van ons!
Vissen zijn koudbloedig. Hun lichaam neemt de temperatuur aan van het water om hun heen.

7.
Zoogdieren ademen boven water. Dolfijnen en bruinvissen ademen door het blaasgat boven op hun hoofd.
De kieuwen van vissen zijn te zien als spleten achter de ogen.

8.
Bij zoogdieren drinken de baby's melk van de moeder.
Vissen geven geen melk en de baby's moeten meteen voor zichzelf zorgen als ze geboren zijn.

9.
In het Dolfinarium gaan we verschillende zeezoogdieren zien, waaronder dolfijnen, bruinvissen, walrussen en Californische zeeleeuwen. Hoewel ze allemaal veel met elkaar gemeen hebben, zijn er ook dingen anders. In ronde 2 gaan we kijken of jullie weten hoe deze dieren verschillen qua leefgebied, voedsel, manier van voortbewegen en de groepen die ze vormen. Het is de bedoeling dat jullie per categorie het juiste vakje verbinden met de juiste diersoort.

10.
Ronde 2 antwoorden: de dolfijn
- Komt voor in alle zeeën, behalve de koude poolzeeën
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin om zich voort te bewegen.
- Leeft in grote, gemengde groepen, die vaak veranderen.

11.
Ronde 2 antwoorden: de bruinvis
- Komt voor zeeën met een gematigde temperatuur (niet te warm, niet te koud).
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Leeft alleen in het water. Gebruikt zijn staartvin om zich voort te bewegen.
- Leeft alleen, of in kleine groepen.

12.
Ronde 2 antwoorden: de walrus
- Komt voor op de Noordpool
- Verzamelt schelpdieren, krabben, zeesterren en slakken op de zeebodem.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft in grote kuddes op de ijsschotsen.

13.
Ronde 2 antwoorden: de zeeleeuw
- Komt voor langs de kust van Californië
- Jaagt op vis, inktvis, krabben en kreeften.
- Leeft zowel op het land als in het water. Hij gebruikt hierbij vooral zijn grote voorvinnen.
- Leeft in een harem, waarin een mannetje de baas is over de groep.

14.
Het leven in de natuur is helaas niet altijd veilig. Hoewel dieren altijd al moeten uitkijken voor roofdieren die ze willen opeten, zijn er tegenwoordig ook een paar andere problemen die door mensen veroorzaakt worden. Hierdoor komen zeedieren in de problemen. Wie kan er een voorbeeld noemen?*

*Probeer de klas zelf op deze drie voorbeelden te laten komen. Duurt het te lang, help ze dan een handje. Zodra je ze allemaal hebt gehoord of genoemd, licht je ze kort toe op de volgende drie pagina's.

15.
Plastic (afval)
Met z'n allen maken we ontzettend veel afval. We proberen dit natuurlijk altijd wel netjes in de prullenbak te gooien, maar helaas doet niet iedereen dit. En zelfs al gooi je het in de prullenbak, er bestaat nog steeds een kans dat het uiteindelijk in de zee terecht komt. Plastic verdwijnt niet zomaar, maar het blijft heel lang bestaan.

16.
Klimaatverandering
De aarde wordt steeds warmer doordat mensen broeikasgassen uitstoten, zoals CO_2. Deze broeikasgassen worden bijvoorbeeld uitgestoten bij het opwekken van energie, door auto's en vliegtuigen, of bij het maken van vlees. Dit veroorzaakt ook in de zee grote problemen.

17.
Visserij
Mensen vangen al heel lang vis. Maar tegenwoordig vangen we soms zo veel vis, dat we meer uit de zee halen dan dat er vissen geboren kunnen worden. Dat komt doordat er meer mensen bestaan, die per persoon ook nog eens veel meer vis eten dan de mensen vroeger deden. Om genoeg vis te vangen, gebruiken vissers tegenwoordig hele grote visnetten die ze door de zee halen.

18.
Maar hoe vormen plastic afval, klimaatverandering en de visserij precies een bedreiging? Verbind weer de juiste vakjes met elkaar!

19.
Ronde 3 antwoorden: plastic afval
- Dieren zien dit aan voor voedsel en kunnen erin stikken.
- Zeedieren kunnen hierin vast komen te zitten.

20.
Ronde 3 antwoorden: klimaatverandering
- Hierdoor smelten de ijsschotsen op de Noordpool en kan de walrus niet meer uitrusten. Walrussen klimmen namelijk op deze ijsschotsen om uit te rusten nadat ze vele uren hebben gezwommen en voedsel hebben verzameld.
- Hierdoor wordt het voor sommige vissoorten te warm om te overleven. Zeezoogdieren die deze vissen dan weer willen eten, krijgen daardoor soms honger!

21.
Ronde 3 antwoorden: visserij

- Hierdoor blijft er niet genoeg voedsel over voor zeedieren. We vangen tegenwoordig soms zo veel vis, dat er bijna niks overblijft voor dolfijnen, haaien en andere zeedieren!
- Hierdoor komen zeedieren vast te zitten in visnetten. Veel visserijen gebruiken hele grote visnetten, waarin allerlei dieren vast komen te zitten. Ook gooien vissers vaak hun kapotte visnetten overboord, waardoor deze blijven ronddrijven en een gevaar vormen voor zeedieren.

22.
Zonder dat we het door hebben, worden deze problemen in de natuur veroorzaakt door dingen die mensen in het dagelijkse leven doen. Dat betekent dus dat we met z'n allen het leven in de zee zouden kunnen beschermen door kleine dingen aan te passen in ons dagelijks leven!

We kunnen er met z'n allen voor zorgen dat we minder afval maken en dat er minder in de zee terecht komt. We kunnen ervoor zorgen dat er genoeg vis overblijft in de zee en dat andere zeedieren hier niet in vast komen te zitten. En we kunnen ervoor zorgen dat er minder broeikasgassen worden uitgestoten, waardoor het klimaat niet zo snel verandert.

Maar hoe zou jij de natuur hiermee kunnen helpen?

23.
Ronde 4 antwoorden: plastic afval
Als je steeds een nieuw waterflesje gebruikt en weggooit, moet er dus steeds een nieuw flesje worden gemaakt in de fabriek. Hierdoor komen er uiteindelijk meer flesjes in de zee. Dit is heel makkelijk op te lossen door één keer een drinkfles te kopen die je steeds kunt hergebruiken.

Hetzelfde geldt voor de plastic tasjes. In de winkel krijg je vaak een plastic tasje. Deze komen helaas vaak terecht in de zee. Neem altijd een eigen boodschappentas mee; dan hoeven er minder plastic tasjes gemaakt te worden.

We kunnen plastic opnieuw gebruiken om er nieuwe spullen van te maken. Dit noemen we recyclen. Door te recyclen, hoeven de fabrieken minder plastic opnieuw te maken. En door het netjes in de recycle prullenbak te gooien, komt er ook minder terecht in de natuur.

24.
Ronde 4 antwoorden: klimaatverandering
Zuinig met energie omgaan: bij het opwekken van energie, zoals elektriciteit, worden veel broeikasgassen uitgestoten. Door zuinig om te gaan met de energie, kunnen we dit verminderen. Dit doe je bijvoorbeeld door lampen en apparaten uit te zetten die je niet gebruikt, de verwarming iets minder hoog te zetten in de winter en stekkers die je niet gebruikt uit het stopcontact te halen.

Auto's en vliegtuigen stoten veel broeikasgassen uit. Het is daarom beter voor de natuur om minder vaak auto te rijden of te vliegen. In plaats daarvan kun je het beste zo vaak mogelijk met de fiets gaan, of gewoon gaan lopen!

Bij het maken van ons eten worden ook broeikasgassen uitgestoten. Alleen is dat bij het ene eten veel meer dan bij het andere. **Het maken van vlees** is het meest schadelijk voor het klimaat. Het is daarom het beste om zo min mogelijk vlees te eten.

25.
Ronde 4 antwoorden: visserij
Als iedereen iets minder vaak vis eet, hoeft er minder vis gevangen te worden in de zee! Soms is er in een gebied heel veel vis gevangen. Dan duurt het weer even voordat er weer genoeg vissen geboren zijn en er weer genoeg vis is. Het is belangrijk om hier in de tussentijd niet nog meer te blijven vissen, want dan blijft er niks meer over.

In plaats van grote netten die gevaarlijk zijn voor andere zeedieren, kunnen vissers ook kiezen voor kleinere netten, of netten waarin andere zeedieren niet vast kunnen komen te zitten.

Vissen op een manier die genoeg vissen overlaat en die minder gevaarlijk is voor andere zeedieren, noemen we duurzaam vissen. Duurzaam gevangen vis kun je in de winkel herkennen aan het MSC keurmerk.

26.
We hebben al heel wat geleerd over zeezoogdieren, hoe ze leven en hoe we ze kunnen beschermen. Binnenkort gaan we naar het Dolfinarium, waar we hier nog meer over zullen leren en de dieren van dichtbij gaan ontmoeten!